

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Exponuntur nonnulla Scripturæ loca, quæ sentire videntur Deum esse
causam peccati. disp. 33.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

actionis malæ non est à Deo per suum influxum, sed à particulari libero nostro influxu, Deo illum nobis permittente, ut in sitam nobis libertatem, utpote ad meritum necessarium, actionumque nostrarum dominium conferuet.

Naturalis bonitas actus mali moraliter, materialiter, quatenus in natura autorem, primamque verum causam re-

Vndecimum. Naturalis bonitas actus mali moraliter ac materialiter peccati, eatenus in Deum tãquam in naturæ autorem, primamque rerum causam re-ducitur, quatenus contulit facultatem arbitrij, à qua emanat, peccatore illum inflectente ad id, ad quod collata non est, & quatenus non denegat peccatori concursum suum generalem ad eam naturalem bonitatem, necessarium, quo etiam peccator ad id abùtitur, ad quod ei à naturæ autore non impenditur. Licet autem Deus, prævidens actum illum malum nequitia & abusu peccatoris futurum, & arbitrium illi contulerit, & concursum suum generalem liberè illi impendat, atque ad eum esse velit causa vniuersalis illius actus modo paulò ante explicato, quia tamen neque eò sine ut sit talis actus, arbitrium illi contulit, concursumque generalem illi impendit, neque vellet ut esset actus ille, si & peccator ipse sua libertate ita vellet: consequens profectò est, ut Deus neque ut naturæ autor, neque ut legislator intendat, aut velit actum in quo est naturalis illa bonitas, sed potiùs eum prohibeat, ac detestetur, cum de quocunq; opere malo id verè dici possit, quod Deus ipse Apocalyp. 2. dixit, Quia odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Non ergo Deus vult, ut actus ille sit, sed solum in maius bonum vult permittere, ut ex nequitia & abusu peccatoris ab arbitrio libero, quod illi contulit, emanet ac profluat.

DISPUTATIO XXXIII.

Exponuntur nonnulla Scripturæ testimonia, quæ sonare videntur Deum esse causam peccati.

Culpa vna interdum est pœna alterius culpa.

Superest exponamus nonnulla loca Scripturæ sacra, quæ primo aspectu videntur sonare Deum esse causam peccati. Ad quorum intelligètiã sciendum est, interdum culpam vnam pœnam esse alterius præcedentis culpa. Ad Romanos enim primo, cum præmississet Paulus culpam idololatriæ philosophorum, addidit: *Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in passionibus ignominia, in reprobis sensibus, ut faciant quæ non conueniunt, repletos iniquitate, &c.* Interdum etiam licet pœna, qua aliquis à Deo punitur, non sit culpa, infligitur tamen interuentu culpa alterius peccatoris, qui iniuste alium affligit. Quo pacto licet rebellio Absalonis, & eiusdem adulterium cum vxoribus patris commissum grauissima fuerint crimina, ea tamen via punituit Deus adulterium Dauidis cum Bersabe, & homicidium Vriæ, vt ex 2. Regum cap. 12. constat. Sæpe etiam permittit à tyrannis vastari regna propter peccata incolarum. Licet ergo iustum sit & sanctum infligere peccantibus condignam pœnã, eaque ratione Deus autor esse possit malorum pœnæ, iuxta illud Amos 3. *Si erit malum in ciuitate quod Dominus non fecerit?* Et illud Isaia 45. *Ego Dominus creans malum:* attamen non solum quando vna culpa est pœna alterius culpa eiusdem peccatoris, sed etiam quando pœna infligitur interuentu culpa, Deus punit permittendo solum eas culpas nec in eas aliter influit, quàm per concursum generalem, quo peccatores in suam, aut simul etiam aliorum perniciem, suo proprio influxu Dei generalem concursum ad peccata determinando, abutuntur.

Deus quæpão punit, permittendo peccata.

Canus 2. de locis cap. 4. in responsione ad quintum & ad septimum ait: *Quando in eodem motu alio est malus, passio non inuenit, Deum tunc non esse quidem autorem actionis, sed eam duntaxat permittente: esse tamen autorem passionis cum ea coniuncta, ita ut passio non solum permittatur à Deo, sed verè ab eo sit.* Sententia hæc non videtur vera. Passio namque non aliter efficietur, nec est ab agente, quàm per actionem: quare si actio tunc non est à Deo, neque passio, quæ per eam infertur, & quæ cum ea actione coniuncta est in eodem motu, erit à Deo. Hoc illi libenter concederem, actionem moraliter malam non posse esse voluntam à Deo, sed permittit duntaxat, voluntamque illius permissionem: at verò passionem bonam, quæ actionem illam malam comitatur & sequitur, posse à Deo esse voluntam patienti, posita actione mala, quæ ab agente infertur. Quando enim Deus permittit, vt vnus propter sua delicta interficiatur ab alio iniuste, nulla ratione velle potest, vt occidens interficiatur, sed permittit id duntaxat potestatis posita nequitia iniuste interficientis, velle potest vt interficetus patiatur talem occisionem ob sua crimina, eaque de causa eam actionem malam permittente.

Sciendum est deinde, phrasim consuetam Scripturæ sacrae esse, quæ Deus permittit, maximè si in pœnam vel eiusdem, vel alterius ea permittat, aut in aliquem peculiarem finem ac bonum, Deo quasi effectori tribui, non quidem positiuè & proprie, quàm in effectum influat, sed negatiuè, tum quia cum impedire id possit conferendo alia, aut maiora auxilia, id tamen iusto iudicio non facit: tum quia aliquando iusto etiam iudicio nobis subtrahit de auxiliis, permittit occasiones ruinæ, & sinit demones acrius tentare, vel in pœnam iustam nostrorum peccatorum, & interdum simul alienorum, vel ad examen & probationem iustam quorundam, quorum lapsum, dum prævidet libera ipsorum voluntate futurum, ordinat quoque in pœnam iustam aliorum, aut in alium optimum finem, gratia cuius illum permittit: ad eò enim bonus est, vt nulla ratione permitteret mala nisi inde elicere intenderet maiora bona. Dum ergo Deus illis modis explicatis permittit aliqua mala in fines optimos, qui inde immediatè refultant, interdum dicitur efficere fines ipsos, interdum verò mala, & peccata vnde refultant, non positiuè in hæc influendo, sed modis iam explicatis in eosdem fines ac effectus ea permittendo. Quare non est autor peccatorum, quæ ita dicitur efficere, sed præuisor, permissor, & prouisor, qui ea sua ineffabilique infinita sapientia & prouidentia in optimos fines ordinat ac permittit.

Iuxta hæc intelligenda sunt varia loca Scripturæ, in primis enim peticio illa, quam Christus Matth. 6. nos docuit, *Et ne nos inducas in tentationem*, cum verbis Iacobi disputatione 30. relatis non pugnantibus quippe habet sensum: *Ne nos inducas*, id est, induci permittas, in tentationem, cui succumbamus, sed vel tentationes à demone, aut aliunde nobis imminentes, arce, vel eas vires suggere, quibus præuides nos non ruituros: quod innuunt verba quæ subiungit, *Sed libera nos à malo.*

Illud secundi Regum 12. *Eccè ego suscepi abo super te malum de domo tua, & tollam exores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis solis huius*, intelligitur, permittendo Absalonis filio tuo, vt hæc omnia, tum à demone, tum à consiliario suo incitatus, opere compleat, denegandoque illi maiora auxilia, per quæ, si tribuerentur, talia peccata deuitaret. Hæc, inquam, via suscepi abo illum, vt puniam te & affligam propter peccata tua. Præuisor quippe

quippe sum, illum cupiditate regnandi accensum sua libertate & nequitia his omnibus flagitiis contaminandum: quare in delictis tuis puniendis utar peccatis illius, quae impedire poteram, & propter tua demerita non impediam. Quo loco obiter notandum est, solere Deum filiorum peccata, imò etiam eorum aeternam damnationem permittere, ut parentum delicta puniantur. Nec enim minus punitus à Deo fuisse videtur David per ruinam spirituales, & aeternam damnationem, quam verisimile est Absalonem incurrisse, quam per iniurias ab eo acceptas, ut ex plangore & lamentatione Davidis ob miserandum Absalonis interitum licet colligere.

Filiorum peccata, & damnationem permittit Deus ob parentum flagitia.

Quod ad locum illum 3. Regum 12. attinet, Non acquiescit rex populo: quoniam auersatus fuerat eum Dominus, ut suscitaret verbum suum quod locutus fuerat, &c. In primis non videtur condemnandus peccati Roboam, quod nihil voluerit remittere populi de tributis, quae Salomon pater eius illis imposuerat. Quare esto Dominus positivè eum fuerit auersatus, ne vellet remittere partem aliquam tributorum, ut ea ratione iustè puniret in filio delicta patris, sicut antè promiserat, non sequitur Roboam ad aliquod peccatum à Deo impulsum fuisse. Neque enim Scriptura narrat à Deo motum fuisse Roboam, ut durum illud & imprudens, ac contumeliosum responsum populo redderet iuxta consilium ab adolescentibus datum, qua in re peccasse videtur: sed solum quod fuerit eum Dominus auersatus, ne petitioni populi consentiret. Adde, auersionem illam Deo tribui negativè, quatenus, ut puniret iustè in filio delicta patris, noluit maioribus auxiliis emollire cor eius, ut sanum consilium feniorum, sicut poterat, amplecteretur: innatàque cupiditas regibus, opum, potentia, splendoris domus, munificentia, tum etiam, ut nulla in re inferiores sint parentibus suis, per seipsa Roboam poterat inducere, ut liberè, nemine alio impellente, petitionem populi repelleret. Neque motionem aliam addidisse videtur Dominus qua eum auersaretur, sed tantum denegasse illi maiora auxilia, quae minimè denegasset, si delicta Salomonis non praecessissent.

Illud Psalmi 104. Converterit cor eorum (Aegyptiorum scilicet) ut odirent populum eius, & dolium facerent in servos eius: simili modo intelligendum est negativè, non comprimendo videlicet demonem, ne Aegyptios contra filios Israël incitaret, neque Aegyptiis maiora auxilia tribuendo, quibus ab iniuriis inferendis eos contineret, ne pro sua libertate innatum appetitum, emulationem atque odium in populum linguae ac ritus societate maximè disunctum concitandi, atque insitam cupiditatem alios in suum commodum opprimendi sequerentur. Quia enim Deus optimo sine proposito peccata Aegyptiorum permittit, tum ut exerceret, & probaret patientiam populi sui, tum vel maximè, ut grauius ab Aegyptiis afflicti perciperet egresum, & pluris faceret beneficium liberationis de tam dura servitute in tantum eorum spirituale bonum quantum in admirabili synagoga futurae fundatione moliebatur, idèo convertisse dicitur cor eorum, ut odirent populum eius, ut calquendi forma filij Israël intelligerent, diuino consilio in suum bonum id effectum esse, non quidem Deo Aegyptiorum peccata operante, sed in illum dumtaxat finem ea permitte, atque ordinante. Decantantur enim eo in Psalmo eximia beneficia illi populo à Deo collata, ordòque diuinae providentiae in eumdem populum describitur, quo in laudem Dei & gratiarum actiones magis excitentur.

Molina in D. Thom.

A Illud ad Romanos 1. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in passionibus ignominiae, & in reprobum sensum: manifestè patet non innuere actionem aliquam Dei, qua ad id mouerentur, aut impellerentur, sed solum relictos fuisse desiderijs & prauis suis inclinationibus, permissosque esse incidere in reprobum sensum, Deo propter illorum demerita specialius non opitulante. Præterea peccatoris obdurationem aut excecationem, iam supra disputatione 10. cum Augustino ostensum est, non fieri Deo duritiam aliquam aut cæcitatem peccatori apponente, sed eum maioribus auxilijs non emoliente atque illuminante. Id quod Cyrillus lib. 8. in Ioannem cap. 21. & quotquot Patres ea de re loquuntur, etiam docent.

B Illud ergo Isaia 63. Quare errare nos fecisti de viis tuis Domine? cum propheta ipse, nullis alijs interiectis verbis, subiungat: Indurasti cor nostrum, ne timeamus te: Satis docet in eo sensu Deum fecisse eos errare de viis suis, quod maioribus potentioribusque auxilijs non emolliuerit corda eorum, ut timeretur ab eis. Qui locus Scripturae confirmat nonnullas expositiones similibus locutionum, quarum aliquas tradidimus, & nonnullas etiam subiiciemus.

C Illud Iob 12. Immutat cor principum populi terrae, & decipit eos, ut frustra incedant per inuim. Palpabunt quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi ebrios: similem cum superioribus locis iam explicatis habet intelligentiam. Dum enim desiderijs noxijs perniciosisque consilijs principes duci sinit ob ipsorum, aut populi peccata, aut alio occulto, iusto tamen iudicio, neque maioribus illustrationibus & auxilijs ea mala impedire vult, dicitur corda eorum immutare, eos decipere, facerèque eos errare quasi ebrios.

D Illud secundè ad Thessalonicenses, cap. 2. Eò quod caritatem veritatis non receperunt, ut salui fierent, idèo mittet in illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio: luce clariùs constat intelligendum esse, de immisione operationis erroris iusto Dei iudicio in penam delictorum huius saeculi permilla, non positivè immilla. Est enim ibi sermo de Antichristo, de quo dicitur: Cuius est aduentus secundum operationem Satanae in omni virtute, & signis mendacibus, & in omni seductione iniquitatis eius, qui pereunt. Et protinus subiunguntur verba illa: Eò quod caritatem, &c. Quare operatio illa erroris, quam Deus immittet, non est alia, quam seductio, quae futura est per Antichristum, cuius aduentus non erit secundum operationem Dei, sed secundum operationem Satanae, ut ibi dicitur, quam Deus propter delicta huius saeculi permittet. Quò fit, ut etiam locus hic Scripturae expositiones similibus locorum haecenus traditas confirmet. Iusto verò iudicio ob insolentiam, & alia crimina alicuius peccatoris, & ob delicta, aut in examen & probationem aliorum, instigante simul Satana, permittit Deus similes operationes errorum, licèt admodum rarè in signis mendacibus, ut in varijs haeresum incendijs toto decursu Ecclesiae exortis manifestum est.

F Præter ea quae supra dicta sunt, illud etiam ad intelligenda quadam alia loca Scripturae notandum est: Permissionem, qua Deus permittit peccatum vnius, ut alterum puniat, interdum ad modum praeccepti à Deo iniuncti exprimi in sacris literis, cum tamen solum sit mera permissio. Ut enim 3. Reg. cap. 22. interroganti Deo, quis decipiet Achab? Egredietur Spiritus dixit: Ego decipiam illum. Cui Dominus, in quo? Tunc ille, Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit Dominus, decipies, &

Permissio qua Deus vnius peccatum permittit, ut alterum puniat, interdum in modum praeccepti exprimitur.

præualebis : egredere, & fac ita. Narratq; visione illa prophetica sibi ostensa, addidit Michæas : Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum, qui hic sunt, & Dominus locutus est contra te malum. In quibus verbis, illud verbum, egredere, & fac, quod effigiem habere videtur imperij, idem valet, quod id tibi permitto, & liberum facio, in pœnam peccatorum Achab. Et verba illa: Ecce dedit Dominus spiritum mendacij, intelliguntur, permittendo vt Satanas transfigureret se in Angelum lucis ad decipiendos prophetas : per visionem namque istam Michææ ostensam describitur, tum consilium diuinum, non cum Angelis malis, sed apud ipsummet Deum habitum, tum Angelorum, siue illi boni siue mali sint, obtemperatio atque seruitus, qua ab arbitrio & voluntate Dei per omnia pendet, tum denique promptitudo diaboli transfigurantis se in Angelum lucis ad decipiendos homines. si ei permittatur, & permissio qua eidem Deus in pœnam Achab permisit vt Prophetas illos eluderet. Quando verò Michæas dixit Achab: *Ascende & vade prosperè, & tradet Dominus in manus Regis, ironice locutus est.* Sicut & Dominus dū ad Adamum dixit: *Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est. Quod animaduertens Achab ex ipsa verborum pronuntiatione, addidit: Iterum atque iterum aduro te, & c.*

Ad eum etiam modum, quo deceptio Achab per Prophetas falsos solum fuit à Deo permittente, à dæmone autem suggerente, intelligendum est illud Ezechielis 14. *Homo qui posuerit immunditias in corde suo, & venerit ad Prophetam interrogans per eum me: Ego Dominus respondebo ei in multitudine ammundiciarum suarum, vt capiatur, & c.* Et infra: *Ego Dominus decepi Prophetam illum, permittens nempe in pœnam iustam interrogantis, vt deciperetur.*

Multò apertius permissio Dei exprimitur nomine præcepti 1. Regum, cap. 16. Vbi de Semei conuicenti maledicta in Dauidem, dum Abfalonem fugeret, dixit Dauid: *Domine præcepit ei vt malediceret Dauid, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit? Et infra: Dimitte eum vt maledicat iuxta præceptum Domini.* Cernens enim Dauid illud etiam permissum esse à Deo in pœnam suorum delictorum, decretum diuinum quo permittere statuit peccatum Semei ad punitionem Dauidis, appellat præceptum Domini. Quasi diceret, à Deo est ista maledictio ministerio Semei in pœnam meorum delictorum, à Deo, inquam, non incitante, sed permittente, suaque prouidentia dirigente & vrente maledictione illa in pœnam meam. Vnde satis reputauit se Deo subicere, & contumeliam illam æquo animo ferre, quàm contra Semei commoueri. Lege Bernardum ser. 34. in Cant.

Simili quoque expositione vtendum est in explicandis quibusdam locis quæ Diuus Augustinus recenset libro quinto contra Iulianum, capite tertio. Et de gratia & libero arbitrio capite vigesimo, & vigesimo primo. Ac licet Augustinus eisdem in locis satis aperte doceat, Deum non esse causam peccati: & præterea negandum non sit Deum solere interdum immittere peccatoribus timorem, aut alium motum, ne ea effugiant, quæ in eis, non culpa, sed pœnæ rationem habent: contra verò iis, per quos ab eo puniuntur, solere tribuere vires, & audaciam, quibus & bene & malè vti possunt, cum tamen præuideat eiusmodi rebus eos abufuros ad peccata, atque in perniciem aliorum, quos Deus punire intendit: numquam tamen concedendum erit, eos vel moueri, vel impelli à Deo ad talium peccatorum actus, quod ex iis, quæ hæcenus docuimus, satis manife-

atum est. Nescio tamen vtrum Augustinus (qui aliis in locis, quæ partim hac disputatione, partim disputatione decima, citauimus, nobiscum omnino consentit) contra Iulianum, & de natura & libero arbitrio locis citatis, aliquid amplius velit: quod planè vel admittendum non est, vel ex aliis locis eiusdem Patris, piè erit exponendum.

DISPVATIO XXXV.

De multiplicibus auxilijs particularibus, & quæ eorum peculiariter auxilia gratiæ dicantur.

Explicauimus hæcenus concursum Dei generalem, & quo pacto cum libertate arbitrij consentiat: idem deinceps circa particularia auxilia, quibus ad spirituale salutem, vitamque æternam adiuuamur, præstandum est. Ea verò multiplicia sunt & varia: quamuis autem omnia, quatenus gratis à Deo impendantur, æternæque ipsius prouidentia præordinantur & præparantur, nomen gratiæ sortiri possint: ea tamen sola auxilia gratiæ præcipue appellari consueuerunt, à quibus opera nostra habent quòd ordinis sint supernaturalis, & quæ vel tantquam dispositiones ad gratiam gratum facientem, vel ad incrementum illius, meritumve vitæ æternæ, ad sempiternam conferunt felicitatem. Quò fit, vt neque externa prædicatio verbi Dei, promulgatioque Euangelij, neque obiurgationes, ac exhortationes, siue hæc omnia verbo siue scripto fiant, neque denique conatus totius Ecclesiæ, quo vel in adducendis hominibus ad fidem, vel in eis permouendis ad pœnitentiam, aut in conferuandis, ac promouendis filiis suis laborat, nomine auxiliij gratiæ, comparatione eorum, qui talibus medijs ad spirituale salutem adiuuantur, sint intelligenda, vt de auxilijs gratiæ in sequentibus disputationibus erit nobis sermo. Imò neque miracula ipsa, donum prophetiæ, genera linguarum, sermo scientiæ, sermo sapientiæ, & alia gratiæ aliquidus de Ecclesiæ gratis in aliorum vtilitatem collata, computanda sunt inter auxilia gratiæ, vt de eis nunc loquimur, comparatione eorum qui ad fidem, vel ad pœnitentiam per ea dona adiuuantur. Neque item inspirationes, cogitationesque piæ, ab Angelis sanctis aliquid alio speciali auxilio Dei excitatæ, terrorisque aut alij affectus ab eisdem commotione humorum corporis, atque spirituum animalium similiter excitati quibus ad bonum allicimur, & à malo deterremur, sunt inter auxilia gratiæ, vt modò loquimur, referenda: sicut neque compressio illa, qua dæmonem coërcet, ne nos impugnet, contrariæque cogitationes, atque affectus excitet. Etenim quamuis hæc omnia, & alia his similia, peculiaria auxilia sint, quæ liberum arbitrium adiuuant, tum vt in officio pro sua libertate se contineat, tum etiam vt, præfente auxilio gratiæ præse sumpto, cooperetur operi supernaturali, quæ ad sempiternam felicitatem modo paulò ante explicato spectent: quia tamen, neque singula, neque omnia simul sumpta, satis sunt, vt absque alio auxilio Dei aliquid efficiat, quòd ordinem gratiæ ex eo attingat, quòd super-naturale sit prædicto modo, ad sempiternamque conferat felicitatem, appellari non merentur auxilia gratiæ præse sumpta, quo modo ea hoc loco accipimus.

Aduertendum tamen est, eiusmodi auxilia particularia comprehendere in auxilio illo quotidiano, quo disputata